

pravo naziranje veliko jasneje nego v privajenem izpolnjevanju cerkvenih dolžnosti ali, postavim, ob političkih volitvah. Najbolj jasno se kaže njegov zdravi skepticizem v veselem, včasih celo robotem humorju, ki se ne ustavi ne na pragu cerkve, ne župnišča. Marijo in malega Jezusa je osvetlil s čisto poezijo; iz odraslih svetnikov in svetnic, iz sv. Petra in sv. Coprijana, iz proštov, župnikov in nun brije norce. „Dokler so bili ljudje še ajdje . . .“ tako se pričinja prva verska bajka. Referent „Slov. Naroda“ je dobro opomnil, da so „ljudje“ tudi ostali ajdje. Ustvarili so si svoje male in velike bogove, natovorili so jim vse svoje človeške čednosti in slabosti ter jim nadodali le še različne čreznaturne sile in pravice; vse je ostalo pri starem in duhovnik mora znati coprati kakor nekdanj, drugače ni zanič; le ceremonije so se izpremenile. — Vprašanje je, koliko je v teh verskih bajkah pravega narodnega blaga in koliko Trdinove fantazije. Jaz sem tega mnenja, da Trdina v „Verskih bajkah“ ni dodal tradiciji ničesar iz svojega nego svoj neprimerljivi slog. Zdi se mi celo, da se je včasih malo preveč natanko oklepala sporočila narodovega. Med bajkami in povestmi o Gorjancih nisem bral doslej ne ene, ki bi ne bila umetniški popolnoma zaokrožena. Nekatere izmed verskih bajk pa so ali prezdodaj odsekane (kmetiški pripovedovalec je morda pozabil, „kaj se je še potem zgodilo“), ali pa preveč raztegnjene, znamenje, da so poznejši rodovi ali preblebetavi pripovedovalci dodajali iz svojega. Trdina je bajke samo še blagoslovil s svojim slogom, včasih se je malo ironično nasmehnil, ali tako narahlo, da človek komaj opazi: drugače je pripovedoval, nego je slišal. — V „Bajkah in povestih“ (tako je namreč moje mnenje) pa je Trdina svoboden in stvarjajoč umetnik. Iz snovi, in če mu je bila dana v še tako celotni in popolni obliki, je ustvaril nov umotvor, ki je čisto njegova last. Ko bi bil Trdina napisal svoje povesti, kakor jih je slišal, in napisal vse to in samo to, kar je slišal, bi nam bil podal pač mnogo zanimivega narodnega blaga, umotvora pa najbrž nobenega. To razodeva posebno lepo „Kresna noč“, ena najimenitnejših povesti v prvem delu zbirke. V enotnem okviru je opisal Trdina vse skrivnosti in čudovitosti kresne noči, razpletel in razrešil celo vrsto motivov ter naposled v prijetnem umetniškem loku zaključil krog. Kakor je v „Verskih bajkah“ očitno, da je Trdina natanko spoštoval ustno sporočilo, tako in še bolj očitno je, da mu je bila v „Bajkah in povestih“ tradicija narodova le snov, ki jo je porabil in obdelal po svoje. Vse osebe, ki nam jih prikazuje Trdina — godci, krčmarice, krošnjarji, kmetje — so živele resnično in morda še žive; Trdina jih je videl in je govoril z njimi. Ali to nas nič ne briga: glavno je, da jih je videl Trdina z očmi umetnika in da se je njih preprosto pripovedovanje v jeziku in slogu Trdinovem izpremenilo v umetnost. —

(Konec prih.)

Venec slovanskih povestij. Knjiga VIII. Tiskala in založila „Goriška Tiskarna“. A. Gabršček v Gorici. Cena K 1·20, po pošti K 1·30. Knjiga prinaša prevode deseterih zanimivih daljših in manjših povesti priznanih slovanskih beletristov poleg izvorne črtice Zofke Jelovškove. Zares dosti izbornega čtiva za majhen denar!

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdalo Zgodovinsko društvo v Mariboru. Uredil Anton Kaspert. Natisnila Cirilova tiskarna v Mariboru, 1904. v. 8°. 224 str. Leto I. Člani društva ga dobe brezplačno, za nečlane 6 K.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko so dobila ob slovensko-nemški meji vrlega stanovskega tovariša, katerega se jim ni treba sramovati. Dne 18. sušca 1903 se je sešlo 19 rodoljubov, večinoma profesorjev raznih mariborskih učnih zavodov,